

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Όψεις της φύσης στη νεοελληνική λογοτεχνία

Πρόσκληση για περιλήψεις

Η κλιματική κρίση έχει θέσει το ζήτημα της σχέσης του ανθρώπου με την υπόλοιπη φύση σε μια νέα βάση, που χαρακτηρίζεται από έντονη ανησυχία. Στην πραγματικότητα η ανθρωπόκαινος, το σύνολο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν προκαλέσει τόσο δραστικές αλλαγές στον πλανήτη ώστε να λογίζονται ως μια νέα γεωλογική περίοδος, απειλεί να προκαλέσει την έκρηξη μαζική εξαφάνιση ειδών. Πρόκειται για μια συνθήκη που κάνει αρκετά σαφές ότι ο άνθρωπος έχει κάποια προβληματική σχέση με την υπόλοιπη φύση, που χρειάζεται επανεξέταση. Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, η μελέτη της παρουσίας, των ποικίλων εννοιολογήσεων, των ιδεολογικών και άλλων χρήσεων της φύσης στη λογοτεχνία γίνεται ένα ζήτημα αυτογνωσίας. Πρόκειται για μια προβληματική που εντάσσεται στο πλαίσιο της οικοκριτικής και του ευρύτερου πεδίου των περιβαλλοντικών ανθρωπιστικών επιστημών. Στόχος του συνεδρίου που οργανώνουμε είναι να διερευνήσει τις πολλαπλές όψεις της φύσης στη νεοελληνική λογοτεχνία από την πρώιμη νεωτερικότητα μέχρι σήμερα, μέσα σε αυτό το ευρύ πλαίσιο. Ενδεικτικές περιοχές ενδιαφέροντος είναι οι εξής:

- *Αρκαδισμός, βουκολικό ειδύλλιο, ευτοπία, ύπαιθρος/πόλη*: ο ονειρικός τόπος Αρκαδία ενσάρκωσε λογοτεχνικά την εκθαμβωτική επενέργεια της φύσης και κυριάρχησε στη βουκολική ποίηση. Επικράτησε ως συνειρμικός χαρακτηρισμός ενός μη ανθρωπογενούς πολιτισμού, συνδέθηκε με το στοιχείο της αθωότητας, της ελευθερίας και της αγνότητας και έτσι αποτέλεσε σταθερό πόλο αντίθεσης για την περιγραφή του περιορισμού της ζωής στον αστικό χώρο.
- *Πρωτογονισμός, επιστροφή στη φύση*: Το ουτοπικό αίτημα μιας (ανέφικτης) επιστροφής στη φύση είναι σύμφυτο με τη νεωτερικότητα και ενδεικτικό της πεποίθησης για τον εκφυλιστικό χαρακτήρα του ανθρώπινου πολιτισμού. Η γοητεία του πρωτογονισμού, από φιλοσοφικός προσανατολισμός με ιδεολογικό περιεχόμενο, φτάνει να τροφοδοτεί ποικίλες αισθητικές τάσεις και συνδέεται με την αναζήτηση του πρωταρχικού στοιχείου της ανθρώπινης ύπαρξης.
- *Επιστημονικές θεωρήσεις της φύσης*: Μια πλειάδα επιστημονικών θεωρήσεων, από την άνοδο των φυσικών επιστημών στα χρόνια του Διαφωτισμού και τον δαρβινισμό, μέχρι τις συναντήσεις με την τεχνολογία που οδηγούν σε μια επανεκτίμηση του τι είναι φυσικό, διαμορφώνουν τη σχέση με τη φύση που είμαστε και που μας περιβάλλει, με πολλαπλές λογοτεχνικές εκφάνσεις.
- *Συμβολικές, θρησκευτικές, μεταφυσικές διαστάσεις*: Οι δρόμοι του θρησκευτικού στοχασμού, δυτικού και ανατολικού, διασταυρώνονται ενίοτε γόνιμα με λογοτεχνικές προσεγγίσεις του φυσικού κόσμου. Η ενσωμάτωση μεταφυσικών και συμβολικών παραμέτρων στη λογοτεχνία της φύσης, προσδίδει ένα επίπεδο πνευματικότητας στην παρουσίαση του φυσικού και επομένως υλικού στοιχείου.
- *Φυσιγνωσία, φυσιολατρία, εκδρομισμός, τουρισμός*: Μια περιοχή της λογοτεχνίας καταπιάνεται με τη μετάδοση και διαχείριση της γνώσης για τη φύση, αποτυπώνοντας εκείνο το αίσθημα λατρείας απέναντί της που καλλιεργεί ο άνθρωπος της πόλης. Η αναγνώριση και η κριτική ιστορική και ιδεολογική πλαισίωση αυτών των τάσεων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όπως και η επένδυσή τους στην

- τουριστική ανάπτυξη και την παγίωση της ανάγκης για διαλειμματική όσο και τακτική ανάπαυλα στη φύση.
- *Το τέλος του κόσμου, Αποκάλυψη, οικο-κατάθλιψη*: Μια από τις πιο παλιές θεματικές, η κατάρρευση του κόσμου όπως τον γνωρίζουμε είναι ένα πεδίο που αποκαλύπτει, κάθε φορά που εμφανίζεται, καίριες πτυχές της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον, στο πλαίσιο των κυρίαρχων ηθικών στάσεων, των ιστορικών συγκυριών, αλλά και των επιστημονικών θεωριών. Στις μέρες μας, η έκταση της οικολογικής καταστροφής ευθύνεται επίσης για ειδικά αισθήματα άγχους και κατάθλιψης.
 - *Φύλο/σεξουαλικότητα και φύση, οικοφεμινισμός, κουίρ οικολογία*: Ο βιολογισμός, δηλαδή η βιολογική ερμηνεία της ανθρώπινης συμπεριφοράς με βάση μια ορισμένη οπτική για τη φύση, που απολήγει στην καταπίεση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας στην έκφραση του φύλου και της σεξουαλικότητας, έχει τη δική του ιστορία στη νεοελληνική λογοτεχνία, όπως και η κριτική αντιμετώπισή του. Ειδικότερα η σχέση των γυναικών με τη φύση έχει παρουσιαστεί με κάποια έμφαση, τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Ο οικοφεμινισμός και η κουίρ οικολογία προσφέρουν γόνιμα πλαίσια για να προσεγγίσει κανείς αυτά τα ζητήματα.
 - *Η πέρα-από-την-ανθρώπινη φύση*: Οι φωνές των ζώων, των φυτών, της ανόργανης φύσης συγκροτούν συχνά έναν Άλλο, που όμως βρίσκει μια ιδιαίτερη θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία. Η ηθική των ζώων και ο οικοκεντρισμός, μεταξύ άλλων, προσφέρουν πρίσματα για την επανεξέταση μιας πολύ παλιάς θεματικής.
 - *Η φύση των υποτελών*: Η εμπειρία του φυσικού περιβάλλοντος από την οπτική των αγροτών ή εργατών που το υφίστανται ως κακουχία, απειλή, εισοδηματική επισφάλεια, ή ως προσωρινή, κακοπληρωμένη ή επικίνδυνη εργασία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει στη λογοτεχνία η ανάπτυξη ενός προμηθεϊκού οράματος για την κυρίαρχηση της φύσης στη βάση μιας τέτοιας οπτικής, ή η κριτική ενός πολιτικού συστήματος ή μιας ιδεολογίας που δημιουργεί μια τέτοια σχέση αποξένωσης του ανθρώπου από την υπόλοιπη φύση.
 - *Οικολογική λογοτεχνία και οικολογικές προσεγγίσεις της λογοτεχνίας*: Νεότερη λογοτεχνία γραμμένη με οικολογική γνώση και προσανατολισμό ή παλαιότερα έργα κάτω από το φως μιας οικολογικής θεώρησης. Η οικολογία ως εννοηθεί εδώ τόσο ως επιστήμη όσο και ως ένα ευρύ φάσμα συγκεκριμένων κοινωνικών, πολιτικών ή και θρησκευτικών θέσεων.
 - *Η λογοτεχνία ως φύση*: Στην προβληματική του συνεδρίου εντάσσεται και η εννοιολόγηση της φύσης κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιλάβει φαινόμενα του πολιτισμού. Οργανικιστικές προσεγγίσεις του λογοτεχνικού φαινομένου και άλλες, εμπνευσμένες από τις «θεωρίες της φυτικής μεγαλοφυΐας», τις αντιλήψεις για τη natura naturans και τις αρχές της Φιλοσοφίας της Φύσης (Naturphilosophie), μπορούν να τεθούν υπό διερεύνηση.

Σας καλούμε να στείλετε τις προτάσεις σας για ανακοινώσεις (μέχρι 350 λέξεις) **μέχρι 30 Απριλίου 2024** στη διεύθυνση conference.naturelit.uoc@gmail.com. Θα ενημερωθείτε για την αποδοχή τους μέχρι τις **15 Μαΐου 2024**.

Το συνέδριο θα διεξαχθεί με φυσική παρουσία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης στο **Ρέθυμνο** στις **15-17 Νοεμβρίου 2024**.

Η επιστημονική επιτροπή

Αναστασία Νάτσινα
Αγγέλα Καστρινάκη
Δημήτρης Πολυχρονάκης
Αγγέλα Γιώτη
Λάμπρος Βαρελάς
Πέγκυ Καρπούζου